

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

PS-NKWR.431.2.18.2024.EM

Pani
Beata Jackowska
Dyrektor

ul. Kolejowa 49
Boguszów-Gorce

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Wrocław, dnia grudnia 2024 r.

I. Informacje organizacyjne:

Jednostka kontrolowana:	Ośrodek Pomocy Społecznej w Boguszowie-Gorcach
Kierownik jednostki kontrolowanej:	Beata Jackowska od 1 listopada 2023 r. do 4 listopada 2024 r. (akta kontroli str. 105)
Zakres kontroli:	Organizacja systemu pracy z rodziną w gminie oraz zgodność zatrudniania asystenta rodziny z wymogami kwalifikacyjnymi. Okres objęty kontrolą od 1 listopada 2023 r. do 4 listopada 2024 r.
Podstawa prawna kontroli:	Art. 186 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2024 r. poz. 177 z późn. zm.) ¹ ; Plan Kontroli na II półroczu 2024 r. zatwierdzony przez Wojewodę Dolnośląskiego w dniu 25 czerwca 2024 r.
Data rozpoczęcia i zakończenia czynności kontrolnych:	od 4 listopada 2024 r. do 27 listopada 2024 r.
Kontrolerzy:	1. Emilia Molska-Kaźmierczak, starszy inspektor wojewódzki, upoważnienie nr 135 z dnia 24 października 2024 r., sygn. PS-NKWR.0030.135.2024.EM 2. Piotr Szafarowicz, główny specjalista, upoważnienie nr 136 z dnia 24 października 2024 r. sygn. PS-NKWR.0030.136.2024.EM (akta kontroli str. 8-11)

¹ zwanej w dalszej części niniejszego wystąpienia pokontrolnego „ustawą”.

II. Ocena kontrolowanej jednostki:

W zakresie działalności jednostki podlegającej kontroli wydaje się ocenę pozytywną. Uzasadnieniem oceny jest ustalony stan faktyczny i prawny.

III. Ustalenia kontroli:

Kontrola została odnotowana w książce kontroli pod numerem 20. Postępowanie kontrolne przeprowadzono na podstawie dokumentacji merytorycznej realizowanych zadań, aktów prawa miejscowego, dokumentów z akt osobowych potwierdzających kwalifikacje zawodowe asystentów rodziny oraz oświadczeń złożonych przez dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej w Boguszowie-Gorcach². (akta kontroli str. 105)

OPS jest jednostką organizacyjną Gminy Boguszów-Gorce. Działa na podstawie Statutu nadanego uchwałą nr XLIV/241/06 Rady Miejskiej w Boguszowie-Gorcach z dnia 27 października 2006 r. (z późn. zm.) oraz Regulaminu organizacyjnego wprowadzonego zarządzeniem dyrektora nr 8/2017 z dnia 24 listopada 2017 r. (z późn. zm.). Jednostkę wyznaczono do realizacji zadań gminy z zakresu wspierania rodziny. Zapisy § 19 ww. Regulaminu dotyczące zadań asystenta rodziny należy zaktualizować, tak by były zgodne z przepisami prawa powszechnie obowiązującego. (akta kontroli str. 17, 106)

W myśl art. 176 pkt 1 ustawy, do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja trzyletnich gminnych programów wspierania rodziny. W okresie objętym kontrolą realizowano Program Wspierania Rodziny dla Gminy Boguszów-Gorce na lata 2023 – 2025³ przyjęty uchwałą nr LXIII/340/23 Rady Miejskiej w Boguszowie-Gorcach z dnia 28 marca 2023 r. Celem Programu było wsparcie rodzin w realizacji funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Gmina realizowała cele Programu m. in. poprzez pracę z rodzinami przeżywającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych zapewniając im wsparcie i pomoc asystenta rodziny, pracę socjalną, świadczenia pieniężne i niepieniężne z pomocy społecznej oraz dostęp do specjalistycznego poradnictwa, a także współpracę z podmiotami działającymi na rzecz dziecka i rodziny.

Program realizowany był przez OPS przy udziale m.in. placówek oświatowych, kulturalnych i ochrony zdrowia z terenu gminy, placówek wsparcia dziennego, sądu i kuratorów, Policji, Urzędu Miejskiego, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy domowej,

² zwanego w dalszej części niniejszego wystąpienia pokontrolnego „Ośrodkiem” lub „OPS”;

³ zwany w dalszej części niniejszego wystąpienia pokontrolnego „Programem”.

Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie i Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Wałbrzychu oraz podmiotów zajmujących się pracą z rodziną. W Programie zawarto informację o sposobie jego monitoringu. W myśl art. 179 ust. 1 ustawy, w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt, burmistrz, prezydent miasta składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z jego realizacją. Przedmiotowy obowiązek w Gminie Boguszów–Gorce ciążył na burmistrzu jako organie wykonawczym, a w praktyce sprawozdanie było przygotowywane przez kierownika jednostki organizacyjnej gminy realizującej zadania, o których mowa powyżej. Dyrektor OPS złożył do akt kontroli opatrzoną pieczęcią wpływu kopię sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny za 2023 rok oraz informację o porządku obrad LXXVII sesji Rady Miejskiej. Sprawozdanie zostało przedstawione Radzie Miejskiej w dniu 28 marca 2024 r. W przedłożonym dokumencie informowano głównie o wykonanych w ramach Programu zadaniach przez OPS, zawarto potrzeby związane z ich dalszą realizacją oraz wyszczególniono instytucje, z którymi Ośrodek współpracował. Zaznacza się, że dokument ten winien uwzględniać także zadania i działania zrealizowane przez podmioty działające w gminie w obszarze wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej wskazane w Programie. Zasadne jest wyszczególnienie w kolejnych sprawozdaniach działań wykonanych również przez instytucje współpracujące z OPS przy Programie.

(akta kontroli str. 34-36, 44, 61-85)

W obszarze dotyczącym form pracy z rodziną, o których mowa w art. 10 ust. 3 ustawy, zgodnie ze złożonym oświadczeniem dyrektora Ośrodka, mieszkańcy gminy mogli korzystać z konsultacji, poradnictwa specjalistycznego oraz terapii i mediacji świadczonych:

- w Punkcie Konsultacyjnym dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin działającym przy ul. Kolejowej 48 w Boguszowie–Gorcach. Dyżurujący specjaliści (m.in. terapeuta uzależnień i pedagog) udzielali pomocy i wsparcia osobom nadużywającym alkoholu i narkotyków oraz ich rodzinom, a także osobom doznającym przemocy.
- w Punkcie Konsultacyjno – Interwencyjnym dla klientów pomocy społecznej i mieszkańców Boguszowa–Gorc funkcjonującym w siedzibie Ośrodka. Psycholog oraz terapeuta uzależnień świadczyli pomoc osobom w kryzysie emocjonalnym oraz zagrożonym wykluczeniem społecznym, ze szczególnym uwzględnieniem osób dotkniętych problemem uzależnień lub przemocy domowej oraz członkom ich rodzin.
- w Punkcie pomocy prawnej, poradnictwa obywatelskiego i mediacji w siedzibie Urzędu Miejskiego. Ponadto pracownicy Ośrodka korzystali z konsultacji

z prawnikiem realizującym zadania na rzecz gminy i jednostek organizacyjnych. Pomagali oni rodzinom objętym wsparciem w sporządzaniu pism urzędowych i sądowych. OPS współpracował także z Sądem Rejonowym w Wałbrzychu, gdzie prowadzono mediacje oraz z podmiotami świadczącymi usługi terapeutyczne na terenie miasta Wałbrzycha, m.in. Poradnią Psychiatryczno – Psychologiczną „Cogito”, Przychodnią Zdrowia Psychicznego i Terapii Uzależnień „Anima”, Poradnią Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży, Powiatową Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną, Centrum Psychologii i Rozwoju – Fractal Concept.

Dyrektor Ośrodka wskazał, że w okresie objętym kontrolą w gminie świadczone pomoc w formie specjalistycznych usług dla rodzin z dziećmi. Powyższą formą pomocy objęto jedną rodzinę.

Organizowano dla rodzin spotkania mające na celu wymianę doświadczeń i zapobieganie izolacji, zwane „grupami wsparcia”. Grupa wsparcia dla osób uzależnionych działała w Punkcie Konsultacyjnym przy ul. Kolejowej 48 w Boguszowie-Gorcach.

(akta kontroli str. 37-40)

Ośrodek Pomocy Społecznej w Boguszowie-Gorcach zapewniał wsparcie i pomoc asystenta rodziny rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. W okresie objętym kontrolą zatrudnionych było łącznie trzech asystentów. Zgodnie ze złożonym przez dyrektora oświadczeniem, praca asystentów nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której praca ta była prowadzona, co jest zgodne z art. 17 ust. 3 ustawy. Ponadto asystenci nie prowadzili postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez Gminę. Zgodnie z art. 15 ust. 4 ustawy, każdy asystent w tym samym czasie prowadził pracę z nie więcej niż piętnastoma rodzinami.

Na podstawie losowo wybranych akt zawierających dokumentację pracy asystenta z rodziną dokonano oceny jej zgodności z wymogami i zasadami określonymi w ustawie. Ustalono, że w przypadku, gdy Ośrodek powziął informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadzał wywiad środowiskowy na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej. Na podstawie wywiadu środowiskowego pracownik socjalny dokonywał analizy sytuacji rodziny. Jeżeli z wywiadu wynikała konieczność przydzielenia rodzinie asystenta, występował ze stosownym wnioskiem. Dyrektor OPS po zapoznaniu się z dokumentacją przydzielał rodzinie asystenta. Wspieranie rodziny było prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, przy uwzględnieniu zasobów własnych i źródeł wsparcia zewnętrznego. W okresie

objętym kontrolą sześć rodzin zostało zobowiązanych przez sąd do pracy z asystentem. Asystent opracowywał we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym plan pracy z rodziną, o którym mowa w art. 15 ust. 1 pkt 1 i pkt 2 ustawy. Plan obejmował m. in. cele, przewidywane efekty, zakres realizowanych działań mających na celu przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, a także terminy ich realizacji. Wskazuje się, że przewidywane efekty mają odnosić się do każdego wyznaczonego zakresu działań mającego na celu przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych. Ważne jest również używanie języka zrozumiałego dla odbiorców. Ma to mobilizować członków rodzin do podejmowania określonych czynności, których efektem ma być zmiana trudnej sytuacji życiowej.

W myśl art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy, zadaniem asystenta jest dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku, i przekazywanie tej oceny podmiotowi, o którym mowa w art. 17 ust. 1 ustawy. W toku działań kontrolnych ustalono, że asystent sporządzał ww. dokument. Wskazuje się, że winien on stanowić ocenę sytuacji rodziny, odwoływać się do działań, które zostały wykonane w danym okresie oraz efektów, które zostały osiągnięte w czasie pracy z asystentem, a nie powielać fakty ustalone na etapie wstępnego rozpoznania rodziny. Z treści oceny sytuacji rodziny ma wynikać zasadność dalszej współpracy bądź jej brak. Dyrektor pisemnie potwierdzał zapoznanie się z treścią przedłożonych ocen.

Asystent dokumentował bieżącą pracę z rodziną w „Karcie pracy z rodziną” oraz „Karcie wizyt w rodzinie”. Akta zawierały także sporządzone notatki służbowe. Praca asystenta prowadzona była w miejscu zamieszkania rodziny oraz w miejscu przez nią wskazanym. W okresie objętym kontrolą asystą objęto łącznie 43 rodziny, z tego z 24 zakończono współpracę. Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 16 ustawy zadaniem asystenta jest monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z nią. Dyrektor oświadczył, że monitorowanie odbywało się w formie kontaktów osobistych i telefonicznych z rodziną przez okres do 6 miesięcy, jednak nie w każdym przypadku to dokumentowano. Każdorazowo należy prowadzić dokumentację potwierdzającą ten fakt. Asystenci współpracowali z 12 rodzinami, których dzieci umieszczone były w pieczy zastępczej. W przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, plan pracy z rodziną skoordynowano z planem pomocy dziecku. (akta kontroli str. 41, 42, 43, 45, 47-60)

W myśl art. 176 pkt 3 lit. b oraz pkt 4 lit. c ustawy, do zadań własnych gminy należy organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających oraz finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2

ustawy, ponoszonych przez rodziny wspierające. W trakcie postępowania kontrolnego ustalono, że na terenie gminy Boguszów-Gorce nie funkcjonowały rodziny wspierające. Dyrektor oświadczył, że rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych nie zgłaszały potrzeb w tym zakresie oraz nie było zgłoszeń osób zainteresowanych pełnieniem funkcji rodzin wspierających. Informacje o możliwości ustanowienia rodziny wspierającej zamieszczano na stronie internetowej Ośrodka oraz na tablicach informacyjnych w jego siedzibie. Wskazane jest, aby działanie informacyjne miało charakter cykliczny. (akta kontroli str. 40-41)

W związku z art. 176 pkt 3 lit. c ustawy dyrektor OPS oświadczył, że Gmina Boguszów–Gorce prowadziła placówki wsparcia dziennego w rozumieniu ustawy. Na terenie gminy działały 4 podmioty:

1. Świetlica Środowiskowa nr 1 przy ul. Staszica 5,
2. Świetlica Środowiskowa nr 2 przy ul. Reymonta 4,
3. Świetlica Środowiskowa nr 3 przy ul. Szkolnej 2,
4. Świetlica Środowiskowa nr 4 przy ul. Żeromskiego 17.

(akta kontroli str. 43, 86-92)

Gmina Boguszów–Gorce zgodnie z art. 176 pkt 5 oraz art. 191 ust. 9 i ust. 10 ustawy, współfinansowała pobyt dzieci w pieczy zastępczej. Na dzień kontroli 80 dzieci pochodzących z gminy umieszczonych było w pieczy zastępczej, z tego 30 w rodzinie zastępczej spokrewnionej, 11 w rodzinie zastępczej niezawodowej, 11 w rodzinie zastępczej zawodowej, 9 w rodzinnych domach dziecka oraz 19 w placówkach opiekuńczo – wychowawczych. Najczęstszą przesłanką do umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej były zaniedbania opiekuńczo – wychowawcze rodziców oraz zagrożenie zdrowia, życia lub dobra dziecka. Wśród czynników utrudniających bądź uniemożliwiających podjęcie współpracy z rodzinami celem powrotu do nich dzieci było m.in.: brak aktywnego działania w obszarze określonym w planie pracy asystenta z rodziną, zaprzestanie współpracy oraz uzależnienia. Z uwagi na zmieniającą się sytuację rodzin należy ponawiać próby podjęcia współpracy z nimi. (akta kontroli str. 44, 46, 93-104, 107)

W okresie objętym kontrolą zatrudnionych było trzech asystentów rodziny. Na podstawie przedłożonych dokumentów z akt osobowych stwierdzono zgodność zatrudnienia asystentów z wymogami kwalifikacyjnymi określonymi w ustawie. Asystenci zostali zweryfikowani w zakresie art. 12 ust. 1 pkt 2 – 4 ustawy. Potwierdzono spełnienie przez asystentów warunku, o którym mowa w art. 12 ust. 1 pkt 5 ustawy, tj. niefigurowanie

w bazie danych Rejestru Sprawców Przepływstw na Tle seksualnym z dostępem ograniczonym. (akta kontroli str. 105-106)

Biorąc pod uwagę obowiązek gminy wynikający z art. 176 pkt 2 i 4 lit. b ustawy o konieczności tworzenia możliwości i finansowania szkoleń podnoszących kwalifikacje asystenta rodziny ustalono, że był on realizowany. (akta kontroli str. 44-45)

W okresie objętym kontrolą Ośrodek realizował rządowe programy z zakresu wspierania rodziny. (akta kontroli str. 45)

W wyniku przeprowadzonej kontroli kompleksowej w trybie zwykłym w Ośrodku Pomocy Społecznej w Boguszowie-Gorcach przy ul. Kolejowej 49 nie stwierdzono nieprawidłowości w badanym zakresie.

IV. Pozostałe informacje:

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach. Jeden egzemplarz przekazano dyrektorowi Ośrodka Pomocy Społecznej w Boguszowie-Gorcach.

POUCZENIE

Zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego, w tym wystąpienia niezawierającego zaleceń pokontrolnych, składa się na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2024 r. poz. 177 z późn. zm.).

Proszę w terminie do dnia **15 stycznia 2025 roku** o powiadomienie Wojewody Dolnośląskiego o sposobie realizacji uwag i wniosków przedstawionych w niniejszym wystąpieniu pokontrolnym.

STARSZY INSPEKTOR WOJEWÓDZKI

E. Molska-Katmierczak
Emilia Molska-Katmierczak

.....
(członek zespołu inspektorów)

GŁÓWNY SPECJALISTA

.....
(członek zespołu inspektorów)

KIEROWNIK
Oddziału Nadzoru i Kontroli
Wspierania Rodziny

G. Kownacki
Grzegorz Kownacki

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

Ewa Olszacz

... Zastępcza Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej ...
(kierownik jednostki kontrolującej)